

Грина ДУДКА

**КОЛЕКЦІЯ ГРИБІВ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО
МУЗЕЮ НАНУ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО
РІДКІСНІ ТА МАЛОВІДОМІ ВИДИ МАКРОМІЦЕТІВ ДЛЯ
ВКЛЮЧЕННЯ ЇХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ**

Негативний антропогенний тиск на природні екосистеми, що особливо помітно посилюється в останні десятиліття, призводить до значного збіднення біоти за рахунок зникнення окремих видів живих організмів, скорочення ареалів популяцій інших рідкісних видів, руйнування їх місць існування тощо. Як і інші компоненти біоти, гриби потерпають від небезпечних змін у довкіллі, а отже, потребують охорони поряд з судинними рослинами й іншими представниками рослинного світу. Ще у 1985 р. на XI Конгресі Європейських мікологів, котрий відбувся в м. Осло (Норвегія), було створено Європейський комітет охорони грибів, завдання якого — „...сприяти та координувати дослідження і публікації та впроваджувати ефективні заходи з охорони грибів“. Одним із запобіжних заходів, спрямованих на збереження рідкісних, зникаючих і вразливих видів грибів, є внесення їх до червоних списків або книг світового рівня, окремих країн або навіть адміністративних районів конкретної країни, наприклад, областей України та Росії (так званих „Регіональних червоних списків“), що є законодавчими документами. Функцію забезпечення охорони загрожених видів виконують також списки-додатки до різних міжнародних конвенцій. Зокрема, для грибів розроблено такий список, як „Datasheets of Threatened Mushrooms of Europe, Candidates for Listing in Appendix I of the Convention“ (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, 2001).

У нашій країні гриби-макроміцети вперше були внесені до другого видання Червоної книги України (далі ЧКУ) [18]. До цього видання увійшли 30 видів макроміцетів з різних таксономічних та екологічних груп. Для їх розподілу відповідно до стану і ступеня загрози їх популяціям у ЧКУ були прийняті категорії Міжнародної спілки охорони природи та рослинних ресурсів (категорії МСОП): зниклі (0), зникаючі (I), вразливі (II), рідкісні (III), невизначені (IV), недостатньо відомі (V), відновлені (VI). Макроміцети, введені до другого видання ЧКУ, розподілилися за категоріями МСОП так: 11 видів належать до категорії „зникаючі“, 2 — до категорії „вразливі“ та 17 — до категорії „рідкісні види“.

Згідно з постановою Верховної Ради України від 29 жовтня 1992 р. було затверджено Положення про Червону книгу України. Пунктом 16 цього Положення передбачено, що Кабінет Міністрів забезпечує офіційне видання та розповсюдження ЧКУ не рідше одного разу на 10 років. Отже, у 2006 р. мало вийти у світ третє видання ЧКУ. Розроблення наукової концепції ЧКУ та основних принципів її підготовки здійснив Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (далі Інститут ботаніки), він же координував процес відбору видів, що мають увійти до третього видання ЧКУ, на підставі критеріїв МСОП (керівник проєкту директор Інституту, член-кореспондент НАН України Я. Дідух).

Серед критеріїв МСОП, комплекс яких слід використовувати для первинного відбору та подальшої категоризації видів, включених до ЧКУ, доцільно назвати такі: хорологічний, таксономічний, історичний (історико-флористичний), біологічний, еколого-ценотичний, динамічний (популяційно-динамічний), а також критерії обмеженої чисельності, унікальності, загрожуваності місцезростань [1].

Перелічені критерії разом із ресурсним критерієм були використані під час складання попереднього списку макроміцетів, запропонованих до включення у третє видання ЧКУ [8, 10]. Попередній список з 94 видів макроміцетів, складений мікологами Інституту ботаніки І. Дудкою, В. Гелютою та М. Придюком, був переданий для оцінювання і коригування експертам, спеціалістам з різних груп макроміцетів (К. Карпенко, І. Полохіна, І. Саркіна, М. Сухомлин, С. Трискиба). Для обґрунтування необхідності внесення у список насамперед були використані результати власних спостережень цих дослідників за рідкісними та маловідомими видами макроміцетів у різних природних зонах країни. Інформацію про наукове та практичне значення виду макроміцета, його соціологічний статус, особливості географічного поширення (загальний ареал), конкретні їхні місця трапляння в Україні, стан популяцій, причини зміни їх чисельності, заходи охорони черпали також з наукової літератури. Для урахування цих відомостей використовувався каталог грибів, відомих в Україні за публікаціями в наукових журналах і збірниках, що створений у відділі мікології Інституту ботаніки.

Проте найважливішим джерелом такої інформації, крім результатів власних досліджень, є гербарії, де зберігаються колекції макроскопічних грибів. Створення попереднього списку грибів, запропонованих до включення у третє видання ЧКУ, здійснювалося також на основі зразків рідкісних видів макроміцетів Національного гербарію України (КВ). На жаль, відомості про інші гербарії України, де, крім судинних рослин, зберігаються також колекції грибів, практично відсутні [4].

Після критичного опрацювання гербарних зразків, матеріалів з таксономії та номенклатури окремих видів макроміцетів, запропонованих до включення у третє видання ЧКУ, а також урахування пропозицій експертів їх список скоротився до 58 видів. Цей остаточний список був затверджений комісією з ЧКУ Інституту ботаніки і в 2004—2005 роках І. Дудка, В. Гелюта та М. Придюк підготували статті про внесені до нього раритетні види макроміцетів.

Аналітична робота з відбору видів макроміцетів до третього видання ЧКУ потребувала підготовки оглядів з мікобіоти деяких країв України, які вважаються центрами видового розмаїття грибів. Карпати є одним із таких

регіонів. Отже, було проаналізовано масив даних з мікобіоти Карпат, урахувавши Закарпаття і Прикарпаття, з особливою увагою до макроміцетів [9]. Унаслідок того виявилось, що планомірні наукові дослідження макроміцетів в окремих ботаніко-географічних регіонах Українських Карпат припинилися у 80-х роках ХХ ст. [5, 6, 7, 12], а зведені праці, присвячені їстівним та отруйним грибам Карпат, мали науково-популярний характер і не містили необхідної для ЧКУ інформації про конкретні місця поширення видів макроміцетів у Карпатах, про стан їхніх популяцій тощо [2, 11, 17]. Але хоч мікобіота макроміцетів Карпат досліджена явно недостатньо, привертає увагу той факт, що у межах краю виявлені території поширення популяцій більшої частини (16) з 30 занесених до другого видання ЧКУ видів макроміцетів. Очевидно, у разі детальнішого цілеспрямованого вивчення видового розмаїття макроміцетів Карпат кількість нових рідкісних та маловідомих видів, які за комплексом критеріїв МСОП заслуговують занесення до ЧКУ, безперечно зростає.

Для поглибленого пізнання видового та таксономічного розмаїття мікобіоти Українських Карпат, урахувавши макроміцети, треба охопити територію регіону експедиційними обстеженнями протягом усього вегетаційного сезону. Неабияке значення для реалізації цієї мети має також виявлення маловідомих колекцій макроміцетів, які можуть зберігатися у гербаріях вузів та науково-дослідних установ Західної України.

Ретельне вивчення зразків макроміцетів з таких колекцій також дасть змогу встановити чимало видів, що можуть розглядатися як кандидати до подальших видань ЧКУ. Передусім це будуть ендемічні види з вузьким ареалом, ще більшу групу становитимуть рідкісні види, відомі в Україні не більш як з 1—2 локалітетів.

У посібнику „Гербарії України“ [4] в статті Ю. Чернобая, Т. Кулик та К. Уличної про гербарій Державного природознавчого музею НАН України (м. Львів. — далі ДПМ), де подано характеристику гербаріїв судинних рослин і бріологічного, мікологічна колекція згадується лише побіжно як гербарій вищих грибів, без будь-якої деталізації її таксономічного складу, колекторів, локалітетів, в яких здійснювався збір депонованих матеріалів тощо. При першій же нагоді ми скористалися можливістю ознайомитися з колекцією з тим, щоб проаналізувати її на наявність раритетних видів макроміцетів. Позаяк у доступній літературі відсутній хоча б короткий опис колекції, вважаємо за доцільне спочатку навести її загальну характеристику, з особливою увагою до макроміцетів.

До складу колекції входить 485 зразків макроміцетів (згідно з каталогом їх 469, позаяк деякі дублетні зразки наводяться під тим самим номером, що й попередній зразок того самого виду). Зразки закладені в паперові пакети, які зберігаються в 28 однотипних картонних коробках. На кожній коробці написано назву родини, гриби якої у ній зберігаються. Якщо родина велика і пакети із зразками належних до неї видів займають кілька коробок, то на кожній з них вказано назву депонованого роду й наведені перші літери латинських назв видів цього роду, котрі розміщені в цій коробці.

Коробки лежать у дерев'яних гербарних шафах, що стоять у приміщенні, де є також велика бріологічна колекція. На лицьовому боці кожного пакета подана необхідна інформація про вміщений у ньому зразок. Нагорі написана латинська назва гриба та прізвище автора виду.

Як звичайно, з лівого боку пакета (іноді посередині під назвою гриба) наведено місце збору зразка (адреса подана відповідно до адміністративного поділу).

На переважній більшості пакетів там само, під місцем збору, подано інформацію про фітоценоз, в якому зібрано конкретний зразок. Ще нижче вказано дату збору, прізвища та ініціали колектора й ідентифікатора. Майже на половині пакетів наявні примітки, які здебільшого розміщені на зворотному (задньому) боці пакета.

Вони стосуються різних ознак плодових тіл, деякі є досить детальними описами конкретного виду гриба, вміщеного в пакет. Очевидно, ці примітки, які характеризують зовнішній вигляд плодових тіл (особливості будови та забарвлення шапинки і ніжки, інколи їхні розміри, колір пластинок, смак, запах та зміну кольору м'якуша на зламі, колір і смак соку з плодового тіла тощо), зроблені безпосередньо в польових умовах або відразу після повернення з екскурсії, при розбиранні матеріалів.

Наведемо принаймні два приклади таких приміток. На лицьовому боці пакета із зразком гриба *Lactarius turpis* (№ 82 за нумерацією колекції), з букового лісу біля ст. Підмонастир Перемишлянського району Львівщини, 28 вересня 1972 р., подано примітку такого змісту: „Край плоский, непідігнутий, тонком'ясистий. Шапинка гладка, з концентричними кільцями, сіро-оливкова. Пластинки жовтуваті... Сік білий, згодом їдкий; запах слабкий, неприсмний“. На зворотньому боці пакета із зразком *Russula lutea* (№ 157), зібраної під березами в парку „Залізні Води“ м. Львова, 17 вересня 1970 р., міститься опис ознак плодового тіла: „Шапинка розпростерта, з піднятими краями, у молодому віці загнутими, по краю рубчастими. Шкірка знімається, жовта, оранжувата, з рожевим відтінком. Пластинки кремові, вільні. Ніжка біла, всередині порожниста, ламка, тонка і м'якуш рихлий, запах слабкий, фруктовий“.

Найбільше таких описів знаходимо на пакетах з видами роду *Russula*, що цілком виправдано, позаяк численні види цього роду відрізняються один від одного саме за наведеними вже ознаками. Навіть ключ для визначення видів цього роду, представлений у 2-й книзі V тому „Визначника грибів України“ [3], побудований переважно з урахуванням таких ознак, як колір м'якуша на зламі, його смак та інколи запах, колір, текстура і розміри шапинки. Значно менше пакетів, примітки на яких не тільки стосуються макроознак плодових тіл грибів, а й наводять характеристику певних мікроскопічних структур. Зрідка, наприклад, трапляються такі примітки, як подано на зворотньому боці пакета із зразком *Mycena pura* (№ 256/2), зібраної у буковому лісі з домішкою граба біля м. Перемишлян на Львівщині, 24 серпня 1972 р.: „Цистиди безбарвні, пляшковидні або цидіндричні. Спори овальні. Запах редьки. Шапинка до 3,6—4 см, випукла, білувато-рожеувата“. Слід також додати, що зручність користування мікологічною колекцією ДПМ забезпечується наявністю каталога зразків, в якому на окремих карточках міститься уся інформація (крім приміток), подана на етикетках пакетів із зразками грибів.

Колекція макроміцетів ДПМ була започаткована в середині 60-х років ХХ ст. Збори грибів, що увійшли до її складу, здійснювались, починаючи з 1965 р., проте за 5-річний період зібрано лише 17 зразків, причому в 1966 р. збори взагалі не проводилися, а в 1967 р. та 1969 р. зібрано по

одному зразку. З 1970 р. робота з формування колекції значно інтенсифікувалася: за цей рік було зібрано 87 зразків, у 1971 р. — 116, у 1972 р. — 153. Власне, за ці 3 роки і було створено основне тіло колекції, позаяк з 1973 р. кількість надходжень до колекції почала помітно зменшуватися: у 1973 р. надійшло 27, у 1974 р. — 17 зразків, а далі, від 1975 р. і по 1979 р., за рік надійшло від 9 (у 1977 р.) до одного (у 1979 р.) зразків. Останнє надходження до мікологічної колекції ДПМ — дереворуйнівний базидіоміцет *Hydnum coralloides* з букового лісу біля с. Страдч Яворівського району Львівщини — датовано 19 вересня 1981 р. Після цієї дати нових надходжень до колекції не зареєстровано.

До створення мікологічної колекції ДПМ доклали зусиль львівські біологи та шанувальники природи. В колекції зберігаються зразки макроміцетів, зібрані такими відомими дослідниками, як К. Малиновський та М. Слободян. Серед колекторів слід згадати імена А. Лазебної, Д. Климовської, В. Філіпова, І. Завади, Є. Потемської, Н. Дорошина, М. Сергієнко, М. Петрушенко, М. Калужняцької, які здійснили чималу частину зборів, репрезентованих у колекції, а часто-густо й провели ідентифікацію їхньої видової приналежності.

Проте фундатором і основним інвестором матеріалів до мікологічної колекції ДПМ є відомий український бріолог Купава Остапівна Улична, якій належать збори більшої частини зразків макроміцетів, що зберігаються у колекції, і майже 100-відсоткове їх визначення. Як бріолог К. Улична працювала в різних регіонах Українських Карпат, зокрема в 1952—1953 рр. досліджувала справжні мохи Буковинських Карпат, у 1958—1962 роках вивчала участь мохоподібних у рослинних угрупованнях хребта Чорногора, а в 1961 р. збирала матеріали з бріофлори Чивчинських гір [13, 14, 15, 16].

Мікологічні збори К. Улична здійснювала практично лише в межах Львівської області, при тому слід відзначити, що найповніше нею обстежені місцевості навколо м. Львова. Зокрема, найчастіше вона відвідувала букові ліси в околицях ст. Підмонастир і м. Бібрки та буково-соснові ліси в околицях с. Станимира Перемишлянського району, дубові ліси біля смт Оброшиного, дубово-соснові ліси в околицях смт Брюхович, молоді грабові ліси з домішкою дуба біля с. Липник Пустомитівського району, сосново-дубові ліси навколо с. Страдча, с. Старичів, с. Бірок та с. Рясного Яворівського району, листяні та мішані ліси біля с. Зашкова та с. Завадова Жовківського району, дубово-соснові ліси в околицях с. Мішани та с. Бартатова Городоцького району. З числа трохи віддаленіших від Львова місцевостей, де К. Улична збирала матеріал для поповнення мікологічного гербарію ДПМ, варто згадати букові ліси навколо с. Погорільців й соснові ліси біля с. Гологорів Золочівського району та ялицеві ліси біля м. Скольного Сколівського району.

Треба відзначити, що чимало зборів К. Уличної зроблено в мішаних (грабових з домішкою дуба, бука, липи) лісах біля с. Сихова Пустомитівського району, де тепер зведений найбільший житловий масив м. Львова. Досить значна кількість зразків макроміцетів з колекції знайдена безпосередньо у Львові; особисто К. Улична часто збирала їх у парку „Залізні Води“.

К. Улична не тільки була колектором більш як половини зразків макроміцетів, депонованих у колекції ДПМ. Їй належить абсолютна більшість визначень таксономічної приналежності цих грибів. Визначення здебільшого зроблені коректно, що свого часу засвідчила відомий російський агариколог Л. Бурова, яка в 1989 р. переглянула колекцію.

За систематичним складом серед макроміцетів, яких у колекції ДПМ зберігається 485 зразків, домінують представники відділу Basidiomycota з царства Mycota (Fungi). Згідно з каталогом подано трохи іншу кількість зразків макроміцетів (469). Ця розбіжність є наслідком того, що деякі дублетні зразки наведено під тим самим номером, що й попередній зразок того самого виду, з додатковою позначкою.

Наприклад, у колекції існує три зразки *Russula cyanoxantha*, зібраної в одному й тому ж локалітеті (Львівська обл., Пустомитівський район, с. Липники), але в різних типах лісу (грабовий ліс, дубовий ліс). Усі три зразки подані під номером 115 з позначкою 115/1, 115/2, 115/3. В колекції налічується 480 зразків вищих базидіальних грибів з різних порядків і родин. З інших 5 зразків один — *Otidea leporina* — належить до дискміцетів родини Pezizaceae, інший — *Plectania coccinea* — до дискміцетів родини Sarcosomataceae, які входять до підкласу Pezizomycetidae класу Ascomycetes відділу Ascomycota царства Mycota (Fungi). Анаморфним аскоміцетом є *Cheiromyces venosus*. Ще два зразки є представниками Мухомоміцети, які тепер належать до царства Protozoa. З них *Lycogala epidendrum* входить до складу родини Lycogalaceae, а *Hemitrichia clavata* — до родини Trichiaceae.

Систематичний склад вищих базидіальних грибів у колекції ДПМ досить розмаїтий. За класифікаційною схемою, яка використана для упорядкування, зразки видів базидіоміцетів, репрезентованих у колекції, розподіляються між 26 родинами: Clavariaceae, Hydniaceae, Meruliaceae, Polyporaceae, Ganodermataceae, Cantharellaceae, Paxillaceae, Strobilomyces taceae, Boletaceae, Gomphidiaceae, Russulaceae, Entolomataceae, Pleurotaceae, Tricholomataceae, Agaricaceae, Lepiotaceae, Hygrophoraceae, Amanitaceae, Cortinariaceae, Strophariaceae, Coprinaceae, Sclerodermataceae, Lycoperdaceae, Geastraceae, Nidulariaceae, Phallaceae.

За сучасною класифікацією грибів [19] макроскопічні базидіоміцети колекції, як зазначено раніше, належать до відділу Basidiomycota, класу Basidiomycetes, підкласу Agaricomycetidae. Аналіза родового складу колекції засвідчує, що згідно з новою класифікаційною схемою 2001 р. деякі роди мають бути вилучені з тих родин, у межах яких вони розміщені в колекції ДПМ у даний час, і переведені в інші. Беручи до уваги зміни систематичного стану певних родів, далі подаємо характеристики складу колекції ДПМ з урахуванням цих змін.

Перелік порядків підкласу Agaricomycetidae відкриває порядок Agaricales. В його сучасному обсязі цей порядок представлений у колекції ДПМ зразками видів з 14 родин. Позаяк в новій системі самостійність родини Lepiotaceae не визнається, рід *Lepiota* тепер розглядається у межах родини Agaricaceae. Остання родина репрезентована в колекції чотирма видами роду *Agaricus* (кожен у вигляді одного зразка) та чотирма видами роду *Lepiota* (12 зразків), з яких найбільша кількість

депонованих зразків (7) належить до *L. procera*, яка тепер переведена до роду *Macrolepiota* з родини Agaricaceae. В цій родині раніше визнавався ще й рід *Psalliota*, представлений у колекції двома видами по одному зразку кожен. Тепер рід *Psalliota* вважається синонімом роду *Agaricus*. Родина *Bolbitiaceae*, до якої у сучасній класифікаційній схемі належить рід *Hebeloma*, у системі, використаній в гербарії макроміцетів ДПМ, не визнавалась. Належний до цієї родини рід *Hebeloma* (1 вид/1 зразок) тут розмістився у коробках з видами родини *Cortinariaceae*. Подальша родина *Clavariaceae* містить у колекції три види (три зразки) роду *Clavaria*. З родини *Coprinaceae* в колекції є п'ять видів роду *Coprinus*, з яких тільки один — *C. comatus* — представлений двома зразками. З різноманітної за родовим складом родини *Cortinariaceae* в колекції наявні види роду *Cortinarius* у кількості 10 (12 зразків) та роду *Tubaria* (1 вид/1 зразок). Двома зразками з різних місць у Львівській області представлені *C. albo-violaceus* та *C. triumphans*. З родини *Entolomataceae* в колекції депоновані три види (три зразки) роду *Entoloma*.

Подальшою родиною за новою класифікаційною схемою є *Hydnangiaceae*, куди тепер включений рід *Laccaria*, який за попередніми системами розглядався у межах родини *Tricholomataceae*. З цього роду в колекції депоновано два види з сімома зразками кожен: *L. amethystina* та *L. Laccata*. З родини *Lycoperdaceae*, куди належать гастероїдні базидіоміцети, у колекції ДПМ містяться зразки видів родів *Calvatia* та *Lycoperdon*.

До першого роду належать два види (два зразки), до другого — 8 видів, з яких *L. perlatum* представлений двома зразками, а *L. echinatum* та *L. gemmatum* — трьома зразками кожен. Родина *Marasmiaceae* в системі, за якою був упорядкований гербарій, не визнавалась. Нині в її складі близько 50 родів, з яких у колекції представлені *Armillaria* та *Marasmius*. Зразки, приналежні до видів роду *Armillaria* (1 вид *A. mellea*/6 зразків, два з яких представлені різновидами *A. mellea* var. *laricina* та *A. mellea* var. *obscura*), раніше були розміщені в коробках із зразками видів родини *Lepiotaceae*, а *Marasmius* (два види, з яких *M. alliaceus* представлений 2 зразками) — в коробках із зразками видів родини *Tricholomataceae*. З родини *Nidulariaceae* в колекції депоновані зразки видів родів *Crucibulum* (1 вид/два зразки) та *Cyathus* (1 вид *C. striatus*/два зразки). Родина *Pleurotaceae* репрезентована зразками двох видів роду *Pleurotus*. Один з них — *P. ostreatus* — зберігається у вигляді двох зразків.

Родина *Amanitaceae* в системі, за якою розміщений гербарій макроміцетів у ДПМ, обіймала види родів *Amanita*, *Amanitopsis* та *Pluteus*. Згідно із сучасними поглядами на систематику базидіоміцетів усі ці роди переведені в родину *Pluteaceae*, до того ж, рід *Amanitopsis* об'єднаний в один з родом *Amanita*. Останній представлений в колекції досить значною кількістю видів, а більшість видів, відповідно, налічує по декілька зразків. Разом у колекції вісім видів роду *Amanita*. Найбільша кількість зразків належить до *A. rubescens* (11), *A. citrina* (9), *A. phalloides* (7), *A. vaginata* (7, причому один зразок *A. vaginata* f. *plumbea*),

A. muscaria (6). Меншою кількістю зразків представлені *A. excelsa* (4) та *A. fulva* (два). Інший рід родини Pluteaceae — *Pluteus*, два види якого наявні в колекції, зокрема *P. cervinus* у вигляді чотирьох зразків.

Родина Strophariaceae існує в обидвох класифікаційних схемах: як у тій, що використана для упорядкування колекції макроміцетів ДПМ, так і в новій, запропонованій у 2001 р. [19] Проте обсяг її у кожній з цих класифікацій різний. Згідно із сучасною класифікацією 2001 р., родина представлена в колекції зразками видів родів *Pholiota*, *Hypholoma* (деякі автори вважають цей рід синонімом роду *Psilocybe*) та *Stropharia*. За системою, на основі якої упорядковано колекцію макроміцетів ДПМ, два останні роди також знаходили своє місце у складі Strophariaceae, тоді як *Pholiota* розміщувалася у родині Cortinariaceae. Рід *Pholiota* налічує у колекції п'ять видів, з яких тільки один — *Ph. mutabilis* — представлений 2 зразками. З трьох наявних у колекції видів роду *Hypholoma* зберігається по кілька зразків *H. fasciculare* (8) та *H. Sublateritium* (3). З роду *Stropharia* в колекції наявні два види: *S. aeruginosa* (7) та *S. squamosa* (2).

Як і попередня родина, Tricholomataceae, одна з провідних родин порядку Agaricales, присутня в обох згаданих класифікаційних схемах. За сучасною 2001 р. системою у колекції репрезентовані види таких родів з родини Tricholomataceae: *Cathatelasma*, *Clitocybe*, *Collybia*, *Hygrocybe*, *Hygrophorus*, *Mycena*, *Omphalina*, *Rhodopaxillus*, *Tricholoma*. Найбільшим видовим розмаїттям (дев'ять видів) у колекції відзначається рід *Tricholoma*, серед видів якого за кількістю зразків домінує *T. rutilans* (9), інші види представлені меншою кількістю зразків, зокрема *T. terreum* (4), *T. flavo-virens* (3), *T. sulphureum* (2).

Наявні в колекції шість видів роду *Collybia* здебільшого репрезентовані поодинокими зразками, хоча є чотири зразки *C. Dryophila*, по два зразки *C. aquosa* та *C. radicata*. З п'ятьох присутніх у колекції видів роду *Clitocybe* тільки *C. nebularis* зберігається тут у вигляді трьох зразків. З роду *Mycena* в колекції депоновано чотири види, з яких лише один — *M. pura* — представлений двома зразками. З роду *Hygrophorus* у колекції зберігається три види, кожен по одному зразку. *Rhodopaxillus nudus*, єдиний з видів цього роду в колекції, зберігається тут у вигляді п'ятьох зразків. Роди *Cathatelasma*, *Hygrocybe*, *Omphalina* представлені в колекції одним видом і одним зразком кожен.

Зразки видів подальшого порядку Boletales у колекції макроміцетів ДПМ розподіляються за шістьма родинами сучасної класифікації [19]. Родина Boletaceae представлена в колекції зразками видів, які належать до родів *Boletus*, *Leccinum*, *Tylopilus* та *Strobilomyces*. Слід відзначити, що за останні десятиріччя обсяг родини Boletaceae, як і обсяг родів, котрі входять до її складу, було піддано ретельному перегляду. Зокрема, рід *Suillus* зі складу родини Boletaceae вилучено в самостійну родину Suillaceae, рід *Gyroporus* — в окрему родину Gyroporaceae; з іншого боку, до родини Boletaceae внесено рід *Strobilomyces*, який раніше був виділений у самостійну родину Strobilomycetaceae.

Подібні зміни відбулися і на рівні родів. Наприклад, види роду *Xerocomus* тепер розглядаються у складі роду *Boletus*; з іншого боку, деякі

види роду *Boletus* переведені до родів *Leccinum* та *Suillus*. Під час аналізу систематичного розподілу зразків родини Boletaceae з колекції ДПМ ми намагалися дотриматися сучасних поглядів на класифікацію грибів порядку Boletales, зокрема родини Boletaceae. Виходячи з цих засад, варто зазначити, що в колекції макроміцетів ДПМ зберігаються поодинокі зразки дев'яťох видів роду *Boletus*, з яких тільки *B. chrysenteron* та *B. Subtomentosus* представлені двома зразками кожен. Одним видом кожен репрезентовані інші три роди болетових грибів, а саме: *Leccinum scabrum* (три зразки), *Strobilomyces strobilaceus* (два) та *Tylopilus felleus* (1). Як було зазначено раніше, види роду *Suillus* тепер виділені в окрему родину Suillaceae. У складі колекції ДПМ з цього роду депоновано лише один вид *S. granulatus* (чотири зразки). З іншої родини Gyroporaceae, що також була виділена з Boletaceae, у колекції наявні два зразки двох представників роду *Gyroporus*.

Крім наведених видів трьох родин порядку Boletales, у складі колекції ДПМ є представники деяких інших родин цього порядку. Родина Gomphidiaceae налічує тут два види з роду *Gomphidius*, один з яких (*G. viscidus*) репрезентований шістьма зразками. З родини Paxillaceae в колекції наявні два види роду *Paxillus*, з яких *P. atromentosus* депонований у вигляді трьох, а *P. involutus* — шість зразків. У межах порядку Boletales, згідно із сучасною системою, розглядається також родина Sclerodermataceae (гастероїдні базидіоміцети). У колекції зберігаються зразки єдиного виду *Scloderma aurantiacum* (8).

З порядку Cantharellales у колекції зберігаються зразки видів з двох родин: Cantharellaceae та Hydnaceae. Перша родина представлена тут двома видами роду *Cantharellus* — *C. cibarius* (4) і *C. cornucopioides* (4) та одним видом роду *Craterellus* — *C. cornucopioides* (два зразки). Серед зразків родини Hydnaceae в колекції два види роду *Hydnum*, а саме: *H. coralloides* (4) та *H. repandum* (8 зразків).

У колекції представлені нечисленні зразки окремих видів порядку Phallales, до якого належать переважно гастероїдні базидіоміцети. З родини Geastraceae тут зберігається один вид роду *Geastrum* — *G. fornicatus* (2). Родина Gomphaceae, як і родина Phallaceae, представлена в колекції єдиним видом кожна, відповідно перша роду *Clavariadelphus* — *C. pistillaris* (1 зразок), друга роду *Phallus* — *Ph. impudicus* (три зразки).

З порядку Polyporales у колекції депоновані зразки видів з чотирьох родин: Meruliaceae, Ganodermataceae, Polyporaceae та Sparassidaceae. З першої родини тут наявний єдиний вид і зразок роду *Merulius*, який за сучасною систематикою включений до роду *Phlebia*. Так само одним видом і одним зразком роду *Ganoderma* представлена друга родина. Різноманітнішими за таксономічним складом є наявні зразки видів третьої родини з родів *Lentinus* (1 вид/1 зразок), *Laetiporus* (1 вид *L. sulphureus*/два зразки + 2 зразки, наведені як *Polyporus sulphureus*) та *Polyporus* (6 видів, з яких один — *P. squamosus* — представлений двома зразками, інші поодинокі). Єдиний вид і зразок роду *Sparassis* належить до родини Sparassidaceae.

Найбільшою кількістю видів і зразків у колекції ДПМ характеризується порядок Russulales. Родина Auriscalpaeae представлена єдиним видом і зразком роду *Lentinellus*. Набагато чисельнішою є родина Russulaceae. В колекції з цієї родини нараховується 18 видів роду *Lactarius*, з яких домінуючими за кількістю зразків є *L. volemnus* (8), *L. turpis* (7), *L. flexuosus* (5), *L. deliciosus* і *L. piperatus* (по 3 зразки кожен). Інші 13 видів представлені 1—2 зразками. Разом у колекції зберігається 45 зразків видів роду *Lactarius*. Ще різноманітнішим є видовий склад зразків ще одного роду родини Russulaceae — *Russula*, який представлений у колекції 39 видами. Серед них за кількістю зразків домінують *R. cyanoxantha* (15), *R. atropurpurea* (9), *R. foetes* (6), *R. emetica*, *R. lutea*, *R. nigricans* (по п'ять зразків кожен), *R. aeruginosa*, *R. delica*, *R. lepida*, *R. nauseosa*, *R. ochroleuca*, *R. rosea*, *R. xerampelina* (по чотири зразки кожен), *R. consobrina*, *R. fellea*, *R. melliolens*, *R. vesca*, *R. virescens* (по три зразки кожен). Інші 21 вид представлені 1—2 зразками. Разом у колекції зберігається 114 зразків видів роду *Russula*.

Неабиякий науковий інтерес являє аналіз колекції макроміцетів ДПМ на наявність в її складі рідкісних і маловідомих видів, котрі можуть розглядатися як кандидати для занесення у подальшому видання Червоної книги України, що надасть їм статус видів, які підлягають охороні, тобто можуть бути унебезпечені від знищення. Слід відзначити, що в колекції зберігається шість видів, які вже були занесені до другого видання і залишилися у проекті третього видання ЧКУ. *Sparassis crispa* (Sparassidaceae), реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом, який за ступенем загрози для його популяцій належить до III категорії (рідкісний вид). За другим виданням ЧКУ [18] для нього наводяться такі місцезнаходження в Україні: Українські Карпати (г. Піп-Іван у Рахівському районі Закарпатської обл.), Полісся (Дубровицьке лісництво в Рівенській обл., Київ, смт Пуща-Водиця), Лісостеп, Гірський Крим (Центральна частина південного макросхилу). На основі гербарного зразка з ДПМ тепер до цих локалітетів можна додати ще й місцезнаходження в західноукраїнських лісах (Львівська обл., Пустомитівський район, с. Деревач), де гриб знайдено 5 жовтня 1969 р. *Catathelasma imperiale* (Tricholomataceae), єдиний вид роду у складі мікобіоти України, який також належить до III категорії (рідкісний). За ЧКУ [18] відомий з Українських Карпат (біля с. Климець Сколівського району Львівщини) та Лісостепу.

Цікаво, що в колекції ДПМ *C. imperiale* відома практично з того самого локалітету, а саме зі Сколівського району Львівської обл., де його було знайдено 14 серпня 1977 р. *Strobilomyces floccopus* (Boletaceae) — третій вид з ЧКУ, зразки якого є у колекції ДПМ, де він поданий під синонімічною назвою *S. strobilaceus*. Неморальний вид, який за попередніми системами був виділений в окрему родину Strobilomycetaceae, характеризується одним із найвищих ступенів загрози в Україні, через що й віднесений до I категорії зникаючих видів. У ЧКУ для нього наведені досить неконкретні місцезнаходження: Українські Карпати та Закарпаття. У рубриці „Заходи охорони“ вони (або одне з них) уточнені вказівкою на те, що вид охороняється у Карпатському біосферному заповіднику. Зразки з колекції ДПМ вперше дають точні локалітети цього виду в західноукраїн-

ських лісах, де *S. floccopus* був зібраний двічі в мішаному лісі біля с. Бірок Яворівського району (10 серпня 1972 р.) та в листяному лісі біля ст. Бібки Перемишлянського району (22 серпня 1972 р.) Львівської обл. *Tylopilus felleus* — ще один вид з родини Boletaceae, занесений до ЧКУ як представник I категорії зникаючих видів, характеризується диз'юнктивним ареалом. Згідно з даними ЧКУ (1996), в Україні він відомий із Закарпаття (околиці сіл Лумшори Перечинського та Пилипець Міжгірського районів Закарпатської обл.) та Полісся (Морівське лісництво в Козелецькому районі Чернігівської обл.). Зразок *T. felleus* із колекції ДПМ зібраний у Західному Поліссі (у сосновому лісі в районі Шацьких озер Любомльського району Волинської обл.). *Russula turci* (Russulaceae) внесений до ЧКУ як монотанний вид з диз'юнктивним ареалом і розглядається як рідкісний вид, що належить до III категорії. За ЧКУ його єдине в Україні місцезнаходження відоме в Українських Карпатах на г. Піп-Іван Мармароський.

За даними колекції ДПМ *R. turci* була зібрана А. Лазебною та К. Уличною 18 серпня 1972 р. також у західноукраїнських лісах (далі ЗУЛ) (мішаний ліс з дубом і грабом біля с. Рясного Яворівського району Львівської обл.). Нарешті, *Clavariadelphus pistillaris* (Gomphaceae) — це шостий вид із ЧКУ, зразок якого є у колекції ДПМ. *C. pistillaris* — неморальний вид з диз'юнктивним ареалом, рідкісний, III категорії. Наведені в ЧКУ [18] місцезнаходження: Українські Карпати (масив Свидовець, південний макросхил Полонинського хребта), Закарпаття (с Велика Уголька Тячівського району), Лісостеп (Канівські гори, Заліщицький район Тернопільської обл.), Полісся (м. Ірпінь Київської обл.). Зразок *C. pistillaris*, який зберігається у колекції макроміцетів ДПМ, було зібрано 30 серпня 1968 р. в західноукраїнських лісах (буковий ліс біля с. Сихова Пустомитівського району Львівської обл.). Нині Сихів є одним з найбільших житлових масивів м. Львова, отже, місце трапляння гриба найімовірніше вже не існує.

Крім шести названих видів, які внесені до ЧКУ, у колекції ДПМ зберігається чимало інших рідкісних видів макроміцетів з вузькими ареалами та обмеженою частотою трапляння в Україні. Під час складання списків видів-кандидатів для включення до чергових видань ЧКУ варто брати до уваги відомості про їх наявність і локалітети в Україні, доступні з мікологічного гербарію ДПМ. До таких видів може бути віднесений *Boletus pulverulentus*. Він наведений у 2-й книзі V тому „Визначника грибів України“ [3] без вказівки на ботаніко-географічний регіон, де його було знайдено, тобто як вид, що в Україні невідомий, але знаходження якого тут можливе. Зразок *B. pulverulentus*, який зберігається у колекції ДПМ, був зібраний К. Уличною 26 серпня 1971 р. у дубовому лісі біля с. Липник Пустомитівського району Львівської обл., тобто в ЗУЛ. Згідно з [3], такий саме статус має і *Lactarius tammus*. Завдяки матеріалам колекції в Україні відомий його локалітет у ЗУЛ, де він був зібраний 21 липня 1972 р. Д. Климовською у сосновому лісі з домішкою дуба біля смт Брюхович Пустомитівського району Львівської обл. *Russula maculata* також була введена до [3] як провізорний вид, без вказівки будь-якого місцезнаходження.

Завдяки колекції ДПМ тепер відомий точний локалітет цього виду в Україні: він був зібраний К. Уличною 11 серпня 1971 р. на Малому Поліссі (листяний ліс з домішкою сосни, біля с. Завадова Жовківського району Львівської обл.). Провізорним для України видом вважалася також *Russula melliolens*, представлена в колекції ДПМ трьома зразками. Один з них виявлений А. Лазебною 22 серпня 1975 р. на Малому Поліссі (схили ярів, біля с. Мокротина, Жовківського району Львівської обл.). Два інші зразки зібрані в ЗУЛ: один — К. Уличною 10 серпня 1972 р. в мішаному лісі з грабом біля с. Бірок, а другий — А. Лазебною, К. Уличною та Д. Климівською 18 серпня 1972 р. в мішаному лісі з дубом і грабом біля с. Рясного Яворівського району Львівщини. *R. pectinata* також подана у [3] без вказівки на місцезнаходження в певному ботаніко-географічному регіоні.

Збори К. Уличної, які зберігаються у колекції ДПМ, доводять, що цей вид є в Україні на Малому Поліссі, де він був знайдений 11 серпня 1971 р. в листяному лісі з участю граба, бука, дуба, берези з домішкою сосни біля с. Завадова Жовківського району Львівської обл., а також в ЗУЛ, де його виявлено 18 серпня 1972 р. у сосновому лісі біля с. Рясного Яворівського району Львівської обл. Вказівки про знахідки *Muscena fagetorum* в Україні в мікологічній літературі взагалі відсутні, а в колекції депоновано зразок цього гриба, зібраний К. Уличною 30 серпня 1971 р. в дубовому рідколіссі з домішкою липи біля с. Липник Пустомитівського району Львівської обл. *Hygrophorus lucorum* наведено у [3] як прогностичний вид, без будь-якої вказівки на місцезнаходження. Завдяки зразку *H. lucorum*, зібраному К. Уличною 27 жовтня 1972 р. під модринами в парку „Залізни Води“ в м. Львові, тепер відомий локалітет цього рідкісного виду в Україні. Це стосується і іншого виду *Hygrophorus reparius*, для якого завдяки зразкам, зібраним К. Уличною 18 жовтня та 1 листопада 1970 р. у парку „Залізни води“ в м. Львові, тепер також встановлено його місцепрооростання в Україні. *Cortinarius armillatus* також поданий у [3] як прогностичний вид.

Зразок *C. armillatus*, був зібраний А. Лазебною у серпні 1968 р. в лісі в околицях м. Львова і депонований у колекції ДПМ, надав можливість стверджувати його наявність в Україні на території ЗУЛ. Вказівки про знахідки *Cortinarius triumphans* в Україні в мікологічній літературі відсутні [3]. Проте завдяки зразкам *C. triumphans* у колекції ДПМ, зібраним К. Уличною 26 липня 1971 р. у молодому мішаному лісі з бука, граба, берези біля с. Погорільців Золочівського району та 24 серпня 1972 р. в мішаному лісі біля м. Перемишлян Львівської обл., цей рідкісний вид став відомий для України з двох локалітетів в ЗУЛ.

У колекції ДПМ депоновано чимало видів макроміцетів, відомих в Україні з одного-двох місць в єдиному ботаніко-географічному регіоні. До таких рідкісних видів належить *Lactarius blennius*, досі відомий тільки з Карпат [3, 7, 9]. Зразок цього виду з колекції знайдено К. Уличною 27 вересня 1970 р. в ЗУЛ (буковий ліс біля ст. Підмонастир Перемишлянського району Львівської обл.). *L. pubescens*, відомий тільки із Західного Полісся [3], виявлений К. Уличною 18 серпня 1972 р. в ЗУЛ (мішаний ліс біля с. Рясне Яворівського району Львівської обл.). В цьому ж ботаніко-географічному регіоні (буковий ліс біля ст. Підмонастир та с. Станимир

Перемишлянського районі Львівської обл.) К. Улична збрала 27 вересня 1970 р. *L. vietus*, до того відомий лише з Лівобережного Лісостепу [3]. Для *Russula badia*, яка була відома тільки з Правобережного Полісся [3], завдяки збору К. Уличної та Д. Климівської в мішаному лісі з дубом біля с. Рясного Яворівського району Львівської обл. тепер відомо місце знайдення в ЗУЛ. *R. pulchella*, один зразок якої наведений у колекції під синонімічною назвою *R. exalbicans*, до знахідки К. Уличної 28 вересня 1972 р. в ЗУЛ (мішаний ліс з буком, біля ст. Підмонастир Перемишлянського району Львівської області) була відома також тільки з Правобережного Полісся.

Друга знахідка цього виду в ЗУЛ зроблена Д. Климівською 10 липня 1973 р. в сосновому лісі з домішкою дуба біля смт Брюхович Пустомитівського району Львівської обл. Так само лише із Правобережного Полісся наводилася для України *R. mollis* [3]. Водночас за депонованими в колекції зразками цього виду він зростає також на території ЗУЛ, де К. Улична збрала його 9 серпня 1971 р. в листяному лісі за участю граба, бука і дуба біля с. Сихова Пустомитівського району Львівської обл. та 5 липня 1973 р. під березами та грабами в парку „Залізни Води“ в м. Львові. *R. mustelina* виявлена у кількох місцях на території Карпат [3, 6, 7]. У колекції зберігається зразок цього виду, зібраний К. Уличною 1 вересня 1972 р. в ЗУЛ (парк „Залізни Води“ в м. Львові). *R. versicolor* також належить до рідкісних видів. Вона була відома лише з Правобережного Полісся.

Тепер до цього місця знайдення можна додати також локалітет цього виду в ЗУЛ. К. Улична збрала його 7 вересня 1972 р. в мішаному дубово-сосновому лісі біля с. Рясне Яворівського району Львівської обл. У колекції є один зразок *Marasmius foetidus*, який за сучасною системою розглядається як *Micromphale foetidum*. Цей вид відомий лише з Карпат [3]. Згідно із зразком колекції *M. foetidum*, який збрала К. Улична 16 серпня 1971 р. в мішаному лісі біля с. Цунева Городоцького району Львівської обл., цей вид тепер відомий також на Малому Поліссі. *Hygrophorus psittacinus*, який зберігається у колекції під синонімічною назвою *Hygrocycbe psittacina*, раніше був відомий в Україні тільки з Розтоцько-Опільських Лісів. Завдяки знахідці К. Уличної, зробленій 8 жовтня 1976 р., з'явилося друге місце знайдення цього виду в Україні (суходольні луки біля с. Погорільців Золочівського району Львівської обл.). До рідкісних в Україні видів має бути віднесений *Pluteus patricius*, відомий з Правобережного Лісостепу [3]. До цього локалітету слід додати також знахідку *P. patricius* на території ЗУЛ, де К. Улична збрала цей вид 9 травня 1978 р. біля смт Брюховичи Пустомитівського району Львівської обл. Колекція ДПМ дала змогу поглибити знання про розповсюдження в Україні багатьох видів роду *Cortinarius*. За наявними даними літератури, *C. orellanus* та *C. bolaris* відомі з Розтоцько-Опільських Лісів, а *C. pseudocrassus* — з Правобережного Злаково-Лучного Степу [3].

Завдяки знахідкам, депонованим у колекції, для кожного з цих рідкісних видів встановлені нові локалітети. Наприклад, усі три види тепер відомі також із території ЗУЛ. Перший з них був зібраний А. Лазебною 20 вересня 1965 р. в листяному лісі біля смт Брюхович Пустомитівського району, другий — К. Уличною 9 жовтня 1970 р. у молодому сосновому лісі біля с. Станимира, Перемишлянського району, третій — А. Лазебною 24

вересня 1965 р. в листяному лісі біля с. Оброшиного Пустомитівського району Львівської обл. *Leucocortinarius bulbiger*, наявний в колекції ДПМ під синонімічною назвою *Cortinarius bulbiger*, за даними літератури відомий з Лівобережного Лісостепу [3]. Завдяки зразку *L. bulbiger* із ДПМ, який був зібраний К. Уличною 13 вересня 1970 р. під березами в парку „Залізні Води“ в м. Львові, встановлений його локалітет також на території ЗУЛ.

Колекція макроміцетів ДПМ має неабияку наукову цінність. Зібрана переважно в 70-ті роки ХХ ст., вона зберігає знахідки видів, які протягом останніх десятиріч зазнали значного негативного впливу через посилення техногенного стресу, руйнування біотопів, надмірну експлуатацію ресурсних видів. Безперечно, створена більш як 30 років тому колекція не відбиває сучасних уявлень про зміни в систематиці на всіх таксономічних рівнях, ураховуючи видовий, отже, потребує детальної критичної ревізії з боку спеціалістів-мікологів. Незважаючи на це, попередній аналіз мікологічної колекції ДПМ засвідчив, що такі зібрання гербарних матеріалів можуть стати важливим джерелом для накопичення даних з морфології, екології, географічного поширення та встановлення конкретних локалітетів рідкісних видів макроміцетів. Створення на основі таких колекцій попередніх списків видів-кандидатів на внесення до чергових видань Червоної книги України є перспективне й науково обґрунтоване.

Висловлюю глибоку і щирю подяку директорові ДПМ НАН України професору Ю. Чернобаю за люб'язно наданий дозвіл працювати з фондами Музею та куратору фондів спорових рослин і грибів Т. Кулик за допомогу в роботі з колекцією макроміцетів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієнко Т., Мосякін С., Дудка І. Критерії первинного відбору видів рослин та грибів до третього видання „Червоної книги України“ // Жива Україна., 2003. — № 5—6. — С. 10—11.
2. Вассер С. П. Съедобные и ядовитые грибы Карпат. — Ужгород: Карпати, 1990. — 206 с.
3. *Визначник грибів України: У 5 т.* — К.: Наук. думка, 1979. — Т. 5, кн. 2. — 565 с.
4. *Гербарії України.* — К.: Ін-т ботаніки ім. М. Холодного НАН України, 1995. — 126 с.
5. Горова Т.Л. Макроміцети букових лісів Українських Карпат // Укр. ботан. журн. 1979. 36, — № 5. — С. 431—437.
6. Горова Т.Л. Макроміцети похідних ялиників Українських Карпат // Там само. 1980. 37, — № 1. — С. 44—50.
7. Горова Т.Л. Порівняльна характеристика видового складу макроміцетів корінних букових і похідних ялинових лісів Українських Карпат // Там само. 1982. 39, — № 6. — С. 37—41.
8. Дудка І. Особливості первинного відбору видів грибів до третього видання „Червоної книги України“ // Жива Україна., 2003. — № 5—6. — С. 12—13.

9. Дудка І. Макроміцети Українських Карпат, видове розмаїття та охорона // Праці наукового товариства ім. Шевченка. Еколог. Збірник. Еколог. проблеми карпатського регіону. 2003. — 12. — С. 171—181.

10. Дудка І. Види грибів-макроміцетів, запропоновані до включення в третє видання Червоної книги України // Жива Україна., 2004. — № 7—8. — С. 16—17.

11. Зерова М.Я., Вассер С.П. Їстівні та отруйні гриби Карпатських лісів. — Ужгород: Карпати, 1972. — 128 с.

12. Ловас П.С. Фітопатогенні гриби рівнинних дубових лісів Закарпаття // Укр. ботан. журн. 1987. 43, — № 3. — С. 59—61.

13. Улична К.О. Зведений список листяних мохів Чернівецької області // Наук. зап. Львів. наук.-природ. Музею АН УРСР. 1956. 5. — С. 126—144.

14. Улична К.О. До історії поширення мохоподібних на хребті Чорногора (Українські Карпати) // Укр. ботан. журн. 1966. — 23. — № 4. — С. 53—63.

15. Улична К.О. Форми росту мохів високогір'я Карпат // Там само. 1970. 27. — № 2. — С. 189—196.

16. Улична К.О., Партика Л.Я. До бріофлори Чивчинських гір // Там само, 1970. — 27, — № 1. — С. 25—29.

17. Фотинюк Ф. Гриби. — Львів: Книж.-журн. видав., 1961. — 183 с.

18. Червона книга України. Рослинний світ. — К.: Україн. Енциклоп. ім. М. Бажана, 1996. — 608 с.

19. *Ainsworth and Bisby's Dictionary of the Fungi* / Eds. P.M. Kirk, P.F. Cannon, J.C. David and J.A. Stalpers. — Wallingford: CAB International, 2001. — 655 p.

SUMMARY

Iryna DUDKA

MUSHROOMS' COLLECTION OF THE STATE NATURAL MUSEUM OF NASU AS A SOURCE OF INFORMATION ABOUT THE RARE AND LITTLE-KNOWN MACROMYCETOUS SPECIES FOR INCLUDING THEM IN THE RED BOOK OF UKRAINE

Mushrooms' collection of the State Natural Museum of NASU consists of 485 specimens of macromycetes among which 480 belong to division Basidiomycota of kingdom Fungi (Mycota). Collection were founded in 70ties of XX century and presented by specimens of mushrooms collected in different regions and phytocoenoses of L'viv oblast on the whole. All specimens of mushrooms were analysed with the purpose to reveal raritous components of the collection. It was shown 6 species of mushrooms deposited in the collection are included in the 2nd edition of The Red book of Ukraine, namely *Sparassis crispa*, *Catathelasma imperiale*, *Strobilomyces floccopus*, *Tylopilus felleus*, *Russula turci*, *Clavariadelphus pistillaris*. In addition 10 basidiomycetous species from the genera *Boletus*, *Lactarius*, *Russula* (3), *Mycena*, *Hygrophorus* (2), *Cortinarius* (2) which were considered as provisional ones for Ukraine are found in collection with the indications on its exact locations in L'viv oblast. Besides there are rather numerous mushrooms' species known in Ukraine no more than from two locations. They may be candidates for including in the next editions of the Red book of Ukraine